

संपादकीय

महाराष्ट्र राज्याचे पहिले मुख्यमंत्री!

सन १९४६ साली तेव्हाच्या मुंबई प्रांताच्या विधिमंडळाची निवडणूक होऊन यशवंतराव चव्हाण हे दक्षिण सातारा मतदार संघातून निवडले गेले आणि संसदीय चिटणीस झाले. सन १९४८ साली त्यांची महाराष्ट्र प्रदेश काँग्रेसच्या चिटणीस पदावर नियुक्ती झाली व १९५२च्या निवडणुकीनंतर ते स्थानिक स्वराज्य व पुरवठा खात्याचे मंत्री झाले. द्विभाषिक मुंबई राज्याचे मुख्यमंत्री म्हणून त्यांनी दि.१ नोव्हेंबर १९५६ रोजी सूत्रे हाती घेतली. सन १९६० साली महाराष्ट्र राज्य स्थापन झाले व त्यांत ते पहिले मुख्यमंत्री निवडले गेले. पुढे १९६२-६६ या काळात ते भारताचे संरक्षणमंत्री, १९६६-७० या कालावधित गृहमंत्री, १९७०-७४ पर्यंत अर्थमंत्री आणि १९७४पासून परराष्ट्रमंत्री बनले होते.

यशवंतराव बळवंतराव चव्हाण हे महाराष्ट्र राज्याचे पहिले मुख्यमंत्री आणि एक राष्ट्रीय नेते होते. देवराष्ट्रे- सातारा जिल्ह्यातील कराड येथील एका सामान्य शेतकरी कुटुंबात दि.१२ मार्च १९१३ रोजी त्यांचा जन्म झाला. प्राथमिक शिक्षण कराड येथे घेऊन उच्च शिक्षण कोल्हापूर व पुणे येथे घेतले. ते बीए नंतर एल्एल्बी झाले. इ.स.१९३० साली महात्मा गांधींच्या सविनय कायदेभंग चळवळीत त्यांनी भाग घेतल्याने त्यांना पहिला तुरुंगवास घडला. या कारावासात मार्क्सवाद व मानवेंद्रनाथ रॉय यांच्या विचारांशी त्यांचा परिचय झाला. त्यामुळे काँग्रेसमधील रॉयपंथीय गटाशी त्यांचे संबंध वाढले. दुसरे महायुद्ध सुरू होण्याच्या वेळी यशवंतरावांना रॉय यांनी घेतलेली युद्धविषयक भूमिका अमान्य झाली. ते काँग्रेसमध्येच राहून १९४२च्या छोडो भारत आंदोलनात सामील झाले. सातारा जिल्ह्यातील भूमिगत चळवळीत त्यांनी महत्त्वाची कामगिरी बजावली. यातून पुढे प्रतिसरकार स्थापन झाले, परंतु त्यावेळी ते तुरुंगात होते. त्यामुळे प्रतिसरकाराशी त्यांचा तसा फारसा संबंध राहिला नव्हता. यशवंतराव हे मानवेंद्रनाथ रॉय यांची विचारसरणी व महात्मा गांधींची आंदोलने यांकडे आकर्षित झाले, तरी पंडित जवाहरलाल नेहरूंच्या आचारविचारांचा त्यांच्यावर खोल ठसा उमटला होता. नेहरूंप्रमाणे डावीकडे झुकलेला मध्यममार्गी नेता, असे त्यांचे वर्णन करता येईल. त्यांच्या शासकीय तसेच प्रशासकीय कौशल्याचा व लोकनेतृत्वाचा प्रत्यय आला, जेव्हा द्विभाषिक मुंबई राज्याचे मुख्यमंत्रिपद त्यांच्याकडे आले. त्यांनी अल्पसंख्य बिगारमराठी समाजाचा आणि काँग्रेसच्या वरिष्ठ नेत्यांचा विश्वास आपल्या कर्तबगारीने तथा कार्यक्षम कारभाराने संपादन केला. मुंबई राज्याचे विभाजन होऊन महाराष्ट्र राज्याची स्थापना झाल्याने काहीही उलथापालथ होणार नाही, याची खात्री त्यांनी वरिष्ठ नेत्यांना पटवून दिली.

यशवंतरावांनी चिनी आक्रमणानंतर संरक्षण खात्यात चैतन्य आणण्याची जबाबदारी पार पाडली. सन १९६७च्या निवडणुकीनंतर काँग्रेसचा अनेक राज्यांत पराभव झाला. त्यामुळे देशात जी अस्थिर परिस्थिती निर्माण झाली होती, त्या परिस्थितीत त्यांनी गृहखाते खंबीरपणे पण कौशल्याने सांभाळले. अर्थखाते त्यांच्याकडे आले, तेही बांगला देशाचे युद्ध, दुष्काळ वगैरेंमुळे खालावलेल्या आर्थिक परिस्थितीत. माजी संस्थानिकांचे तनखे रद्द करणे आदी उपाययोजना त्यांच्या कारकीर्दीत झाल्या. चलनवाढीला आळा घालण्याचे कडक उपाय योजण्याच्या धोरणाचा प्रारंभही यशवंतरावांच्या कारकीर्दीतच झाला. कार्यक्षम मंत्री, यशस्वी संसदपटू आणि जनसामान्यात ज्याची मुळे रुजली आहेत, असा उदारमतवादी नेता असे यशवंतरावांचे थोडक्यात वर्णन करता येईल. चाळीस वर्षांपेक्षा अधिक काळ ते राजकारणात होते आणि पंचवीसपेक्षा अधिक काळ अधिकार पदावर त्यांनी काढला. ते उत्तम वक्ते आणि लेखक होते. त्यांची विचारप्रवर्तक भाषणे सहाद्रीचे वारे व युगांतर या ग्रंथांतून संगृहीत केलेली आहेत. महाराष्ट्र राज्य स्थापन झाल्यानंतर त्यांनी निरनिराळ्या क्षेत्रांत अनेक नव्या उपक्रमांना चालना दिली. हे उपक्रम जसे सहकारी साखर कारखानदारीचे आहेत तसेच जिल्हा परिषदा, भाषा संचालनालय, साहित्य संस्कृती मंडळ आदी प्रकारचेही आहेत. त्यांच्याबद्दल परंप्रांतीयांना आशा वाटत होती, तर महाराष्ट्रीयाना ते एक विश्वासाचे ठिकाण होते.

सन १९६९ साली काँग्रेसमध्ये फूट पडली असता ती सावरण्याच्या कामी यशवंतरावांनी आटोकाट प्रयत्न केले. देशात यादवीचे वातावरण न ठेवता समन्वयाचे असावे; कारण भारतासारख्या प्रचंड, भिन्न भिन्न जातिधर्मांच्या देशात त्याखेरीज आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक प्रगती होणार नाही, अशी त्यांची धारणा होती. पुरोगामी विचारांचा ते पाठपुरावा करत असत, ते पोथीनिष्ठ कधीच नव्हते. नीतिमूल्यांचा पुरस्कार व्यवहारात व्हावा, अशी त्यांची इच्छा व प्रयत्नही असत. झगमगाटापेक्षा संथपणा व सातत्य हे त्यांच्या नेतृत्वाचे वैशिष्ट्य होते आणि तेच त्यांचे शक्तिस्थानही! लोकप्रिय नेते यशवंतराव चव्हाण यांनी दि.२५ नोव्हेंबर १९८४ रोजी जगाचा निरोप घेतला.

गटार नाटकाचा जबरदस्त प्रयोग

'वादळवार्ता/ बीड

बहुजन रंगभूमी, नागपूर द्वारा आयोजित, वीरेंद्र गणवीर द्वारा लिखित- दिग्दर्शित 'गटार' नाटकाचे सादरीकरण करण्यात आले. कार्यक्रमाच्या उदघाटक डॉ. दीपाताई क्षीरसागर, अध्यक्ष अखिल भारतीय मराठी नाट्य परिषद शाखा, बीड तर पूजा वाघमारे, नगरसेवक ह्यांची प्रमुख उपस्थिती होती. उदघाटनपर मार्गदर्शन करताना डॉ. दीपाताई यांनी आंबेडकरी

जलसे ते दलित रंगभूमी ह्याचा सविस्तर इतिहास मांडला. नाटक हे मनोरंजन आणि प्रबोधनाचे उत्कृष्ट माध्यम आहे, त्यातून सामाजिक जाण आणि भाव ठेवून, वेदनांची क्रांती करण्याचे काम,

बहुजन रंगभूमी करते असे रंगभूमीवर प्रकाश टाकला. सांगून ह्याच क्रांतीभूमी गटार नाटकाचा जबरदस्त नागपूरच नाटक बीड ला होतय प्रयोग नागसेन बुध्दविहारात

सादर झाला. गटारीकरणाच्या भीषण रात्रीचा अस्त घडविणारी क्रांतिकारी पहाट दाखवणारे चित्र दिग्दर्शकाने हुबेहूब टिपले. सर्व कलाकारांनी उत्कृष्ट अभिनयाने प्रेक्षकांच्या मनावर छाप पाडली. कार्यक्रमाचे आयोजन डॉ. दुष्यंता रामटेके, बालाजी जगतकर, गणेश शिंदे, ह्यांनी केले होते तर कार्यक्रमासाठी कबीर जाधव, राहुल साळवे ह्यांनी परिश्रम घेतले. कार्यक्रमाचे सुत्रसंचलन आणि आभार डॉ. दुष्यंता रामटेके ह्यांनी मानले.

महिलेचा प्रामाणिकपणा - २ लाखांचा मुद्देमाल मुळ मालकाला परत

दैनिक वादळ वार्ता पालघर/सौरभ कामडी

खोडाळा येथे राहणारी महिला शैला समाधान खाडगीर यांना प्रवासा दरम्यान कसारा लोकल मध्ये मिळून आलेली लेडीज पर्स सदर महिलेने पोलिस दुरक्षेत्र खोडाळा येथे प्रामाणिकपणे पोलिस कर्मचाऱ्यांच्या हवाली केली आहे.पर्स मध्ये असलेल्या भ्रमणध्वनीवर आलेल्या कॉलवरून तपास काढून खोडाळा पोलिसांनी शहापूर तालुक्यातील वाशिंग येथील मुळ मुद्दे माल मालक असलेल्या श्रीमती रोहिणी सुरज सिंग यांना पोलीस ठाण्यात बोलावून खातरजमा करून सदर मुद्देमाल रोहिणी सिंग यांच्या हवाली केला आहे. याबाबत पोलिस दुरक्षेत्र खोडाळा यांच्या कडून समजलेली वस्तुस्थिती अशी की,शैला समाधान खाडगीर या महिलेला रेल्वे प्रवासा दरम्यान कसारा येथे एक लेडीज पर्स सापडली होती.सदर पर्समध्ये मंगळसूत्र - 3 तोळे, पैजण चांदीच 1 ,जोडी , जोडवी चांदीच 2 नग , लॉकेट सोन्याचे

दरम्यान पो.हवालदार संजय बागुल व पोलिस अंमलदार श्रीरंग शेळके यांनी खातरजमा करून पर्समध्ये असलेल्या मोबाईल वर आलेल्या कॉल वरून वाशीद

ता शहापूर (ठाणे)येथील राहणारी महिला रोहिणी सुरज सिंग यांची असल्याचे समजले आसता त्यांचेशी संपर्क करून त्यांना पोलीस दुरक्षेत्र खोडाळा येथे बोलावून त्यांचे ताब्यात मुद्दे मालासहित पर्स दिली असल्याचे खोडाळा पोलिसांनी सांगितले आहे.

महिलेच्या प्रामाणिकपणाचा स्तकार करणार..?

याबाबत मोखाडा पोलिस ठाण्याचे सहाय्यक पोलिस निरीक्षक प्रदीप गिते यांच्याशी संपर्क साधला असता श्रीमती शैला समाधान खाडगीर या महिलेच्या प्रामाणिकपणाचे तोंड भरून कौतुक केले आहे.सदरची महिला ही भितीपोटी निघून गेली असली तरी तीचा यथोचित गौरव होणे आवश्यक असल्याने यथावकाश त्यांच्या प्रामाणिकपणाचा यथोचित गौरव करण्याचा मानस गिते यांनी व्यक्त केला आहे.

जागतिक महिला दिनानिमित्त खोडाळा येथील मायरा क्लिनिक येथे मोफत महिला आरोग्य तपासणी शिबिर.

दैनिक वादळ वार्ता पालघर/सौरभ कामडी

जागतिक महिला दिनानिमित्त खोडाळा येथील मायरा क्लिनिक येथे मोफत महिला आरोग्य तपासणी शिबिर आयोजित करण्यात आले होते.मोखाडा पंचायत समितीचे उपसभापती प्रदीप वाघ यांच्या हस्ते उद्घाटन करण्यात आले या प्रसंगी जिल्हा परिषद सदस्या कुसुम झोले, जेष्ठ नेते प्रल्हाद काका कदम, डॉ मिठाराम कडव प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित होते. यावेळी बोलताना प्रदीप वाघ यांनी सांगितले की महिलांनी आपल्या आरोग्याची काळजी घेतली पाहिजे, तपासणी करून घेतली पाहिजे, महिला डॉक्टर वर्षा घोडेराव यांच्या प्रयत्नातून हि गोष्ट शक्य झाली आहे असे प्रतिपादन प्रदीप वाघ यांनी व्यक्त केले. खोडाळा पंचक्रोशीतील शेकडो महिला आरोग्य तपासणी शिबिराला येऊन तपासणी करून घेतली, मोफत औषधोपचार देखील करण्यात आले.नाशिक येथील तज्ञ डॉक्टर यांनी तपासणी केली.

या प्रसंगी प्रदीप वाघ उपसभापती, कुसुम सुलोचना गारे, सरपंच, नंदकुमार वाघ झोले जिल्हा परिषद सदस्या, प्रल्हाद काका उपसरपंच, मोहन मोडक उपसरपंच, मंगेश दाते, संजय वाघ, गणेश खादे उपस्थित होते शिबिराचे आयोजन मायरा क्लिनिक च्या डॉ वर्षा घोडेराव यांनी केले होते.

